

Формування готовності педагога до інноваційної діяльності

Творчий характер педагогічної діяльності, що передбачає нестандартність підходів и рішень, висуває підвищені вимоги до професійної готовності, компетентності педагогів під час здійснення ними навчально-виховної діяльності.

Готовність до інноваційної діяльності є передумовою ефективної діяльності педагога, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу.

Успішність інноваційної діяльності передбачає, що педагог усвідомлює практичну значущість різних інновацій у системі освіти не лише на професійному, а й на особистісному рівні.

Проблеми формування готовності до професійної діяльності відображено у роботах К. Дурай-Новаковської, Л. Дьяченко, Л. Кандибовича, М. Кобзева, А. Міщенко, С. Рубінштейна, В. Тамаріної, В. Сластьоніна та ін.

Метою статті є аналіз поняття «готовність педагога до інноваційної діяльності», виокремлення шляхів формування готовності педагога до інноваційної діяльності.

Поняття «готовність» можливо розглядати на декількох рівнях: особистісно-діяльнісний (М. Дьяченко, Л. Кандибович, І. Зимня); особистісний (А. Голошток, Н. Захаров, Є. Климов, В. Симоненко, Л. Хатунцева); функціональний (Р. Овчарова, А. Осницький, С. Пряжников, Д. Узнадзе), перетворювально-практичний (К. Абульханова-Славська, І. Годник, В. Лещинський).

Якщо дотримуватися при визначенні поняття готовності особистісно-діяльнісного підходу, то готовність розглядається як цілісний прояв усіх сторіноособистості, за допомогою чого особистість може виконувати свої функції згідно професії.

На думку дослідників К. Дурнай-Новакової, А. Линенко, В. Сластьоніна, готовність майбутнього педагога до професійної діяльності розглядається як особистісне утворення, що забезпечує внутрішні умови для успішного виконання цієї діяльності.

Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – це особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії [1, с. 277].

Готовність педагога до інноваційної діяльності визначають за такими показниками [1, с. 280]:

1. Усвідомлення ним потреби запровадження педагогічних інновацій у власній педагогічній діяльності.
2. Інформованість про новітні педагогічні технології, знання новаторських методик.
3. Зорієнтованість на створення власних творчих завдань, методик, налаштованість на експериментальну діяльність.
4. Готовність до подолання труднощів, пов'язаних зі змістом та організацією інноваційної діяльності.
5. Володіння практичними навичками освоєння педагогічних інновацій та розроблення нових.

Деякі вчені (зокрема, Касьянова О.М.) базуючись на вивченні й аналізі досліджень із проблем педагогічної діяльності, визначають такі *параметри інноваційної діяльності вчителя*:

1. Готовність вчителя до здійснення інноваційної діяльності.
2. Інноваційна діяльність вчителя.
3. Результативність інноваційної діяльності.

Кожен параметр діяльності деталізується певними показниками. Так, наприклад, параметр «готовність учителя до здійснення інноваційної діяльності» розкривається такими показниками: здатність до самоорганізації;

здатність до самоаналізу, рефлексії; здатність відмовитися від стереотипів педагогічного мислення; прагнення до творчих досягнень; критичність мислення, здатність до оціночних суджень.

Параметр «інноваційна діяльність» характеризується такими показниками: варіативність педагогічної діяльності; опанування методологією творчої діяльності; володіння методами педагогічного дослідження; здатність акумулювати та використовувати досвід творчої діяльності інших педагогів; здатність до співпраці та взаємодопомоги.

Параметр «результативність» розкривається такими показниками: створення авторської ідеї навчання та виховання; розробка змісту планів і програм; методик, технологій; апробація інновацій; розповсюдження освітньої інновації; виявлення інноваційної ініціативи.

Зауважимо, що перед керівниками навчальних закладів постає проблема вибору форм залучення педагогів до інноваційної діяльності. Серед різноманітних форм залучення педагога до інноваційної діяльності можна виділити:

- організація систематично діючого наукового семінару з найактуальніших проблем, над якими працюють педагоги навчального закладу;
- стажування педагогів у науково-дослідних інститутах і вищих навчальних закладах;
- участь педагогів у педагогічних радах, «круглих столах», дискусіях;
- проведення ділових та евристичних ігор із генерування нових педагогічних ідей;
- творча діяльність педагогів у методичних об'єднаннях;
- участь у науково-практичних конференціях;
- узагальнення власного досвіду і досвіду колег;
- заняття на спеціальних курсах підвищення кваліфікації;
- самостійна дослідницька, творча робота над темою, проблемою;

– участь у колективній експериментально-дослідницькій роботі у межах спільної проблеми, над якою працюють педагоги навчального закладу.

Інноваційна діяльність педагога передбачає дотримання таких певних принципів: інтеграції, диференціації, індивідуалізації, демократизації освіти.

Здійснення цих принципів передбачає зміну характеру освітньої системи, змісту, методів, форм, технологій навчання й виховання. Метою освіти за таких умов є вільний розвиток індивідуальних здібностей, мотивів, особистісних цінностей різнобічної, творчої особистості.

Отже, у структурі професійно спрямованої особистості педагога готовність до інноваційної діяльності є показником його здатності нетрадиційно вирішувати актуальні для особистісно-орієнтованої освіти проблеми.

Аналіз літератури з проблеми дослідження дозволяє сформулювати перелік професійних і особистісних якостей педагога, підготовленого до інноваційної діяльності:

– усвідомлення цілей освітньої діяльності у контексті актуальних педагогічних проблем сучасної школи. Врахування та розвиток індивідуальних здібностей учнів, їх інтересів і потреб;

– осмислена в контексті сучасності педагогічна позиція. Уміння відповідно до нововведень у науці і практиці по-новому формулювати освітні цілі з предмета, певної методики, досягати і оптимально переосмислювати їх під час навчання;

– здатність вибудувати цілісну освітню програму навчання і виховання, яка враховувала б індивідуальний підхід до дітей, освітні стандарти, нові педагогічні орієнтири;

– уміле поєднання вчителем реальності з вимогами особистісно-орієнтованої освіти, коригування освітнього процесу відповідно до критеріїв інноваційної діяльності;

– здатність бачити індивідуальні здібності дітей і навчати відповідно до їх особливостей;

– уміння продуктивно, нестандартно організувати і проводити навчання й виховання, забезпечуючи розвиток творчості дітей через використання інноваційних технологій;

– застосування форм і методів інноваційного навчання, що передбачає врахування особистого досвіду і мотивів вихованців, використання доступних для дітей форм рефлексії та самооцінки;

– адекватне оцінювання, стимулювання методів і форми культурного самовираження вихованців, здатність бачити позитивний розвиток учнів;

– уміння аналізувати зміни в освітній діяльності, в розвитку особистісних якостей вихованців;

– здатність і прагнення до особистісного творчого розвитку, рефлексивної діяльності, усвідомлення значущості, актуальності власних інноваційних пошуків і відкриттів.

Можна виділити такі компоненти готовності педагога до інноваційної педагогічної діяльності: мотиваційний, когнітивний, креативний, рефлексивний. Вони взаємообумовлені та пов'язані між собою.

Мотиваційний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності, що є основою, навколо якої конструюються головні якості педагога як професіонала, оскільки від того, чим мотивує педагог свою готовність до інноваційної діяльності, залежать характер його участі в інноваційних процесах та досягнуті результати;

Когнітивний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності є результатом пізнавальної діяльності. Його характеристики:

– обсяг знань (ширина, глибина, системність) педагога про суть і специфіку інноваційних педагогічних технологій;

– види та ознаки інноваційних педагогічних технологій;

– комплекс умінь і навичок із застосування інноваційних педагогічних технологій у структурі власної професійної діяльності;

– стиль мислення, сформованість умінь і навичок педагога.

Креативний компонент готовності до інноваційної педагогічної

діяльності, ознаками якого є:

- здатність до створення нового;
- нетрадиційний підхід до організації навчально-виховного процесу;
- уміння творчо вирішувати будь-які професійні проблеми;
- уміння взаємодіяти з вихованцями, колегами, батьками дітей;
- уміння розвивати креативність дітей, що втілювалося б у їхній поведінці.

Креативний компонент проявляється у нестандартному розв'язанні педагогічних завдань, в умінні імпровізувати й використовувати експромт.

Рефлексивний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Рефлексивне мислення є важливою умовою вдосконалення власної діяльності. Здатність людини рефлексивно ставитися до себе і до своєї діяльності є результатом освоєння нею соціальних відносин між людьми. На основі взаємодії з іншими людьми, прагнучи зрозуміти думки і дії іншого, людина виявляє здатність рефлексивно поставитися до себе.

Мотиваційний, когнітивний, креативний і рефлексивний компоненти представляють структуру готовності педагога до інноваційної діяльності.

Таким чином, пошук, освоєння і застосування відомих педагогічних інновацій, аналіз отриманих результатів і власного індивідуального стилю роботи можуть сприяти створенню педагогом нових інноваційних освітніх технологій.

Література

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : [навчальний посібник] / Дичківська І. М. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
2. Інноваційна діяльність педагога: від теорії до успіху. Інформаційно-методичний збірник / Упорядник Г.О. Сиротенко. – Полтава : ПОШПО, 2006. – 124 с.
3. Коберник О. М. Формування у студентів готовності до впровадження інноваційних педагогічних технологій / О. М. Коберник // Педагогіка і психологія професійної освіти: Науково-методичний журнал. –

2002. – № 4. – С. 104-110.

4. Коберник О. М., Коберник Г. І. Підготовка майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zavantag.com/docs/2053/index-37881-1.html>.

Формування готовності педагога до інноваційної діяльності. У статті аналізуються шляхи формування готовності педагога до інноваційної діяльності; виділяються показники визначення готовності педагога до інноваційної діяльності й параметри інноваційної діяльності педагога; окреслюються форми залучення педагогів до інноваційної діяльності; сформульовано перелік професійних і особистісних якостей педагога, підготовленого до інноваційної діяльності.

Ключові слова: готовність, інноваційна діяльність, готовність до інноваційної діяльності.

Формирование готовности педагога к инновационной деятельности. В статье анализируются пути формирования готовности педагога к инновационной деятельности; выделяются показатели определения готовности педагога к инновационной деятельности и параметры инновационной деятельности педагога; очерчиваются формы привлечения педагогов к инновационной деятельности; сформулировано список профессиональных и личностных качеств педагога, подготовленного к инновационной деятельности.

Ключевые слова: готовность, инновационная деятельность, готовность к инновационной деятельности.

.
Keywords:.